

НЕБЕЗПЕКИ ПІД ЧАС ЗБОРУ ГРИБІВ

Городнюк О. О., студ. (гр. ХД-71, ХТФ КПІ ім. Ігоря Сікорського)

Анотація. Розглянуто основні джерела небезпек під час збору грибів у лісі. Наведено найрозповсюджені види отруйних рослин, ягід, грибів, небезпечних змій і тварин та їх особливості. Запропоновано алгоритми дій при отруєннях та укусах та рекомендації для попередження цих ситуацій.

Ключові слова: отруєння рослинами та ягодами, отруєння грибами, укуси змій, укуси дикої тварини.

Abstract. The main sources of dangers during mushroom picking in the forest are considered. The most common species of poisonous plants, berries, fungi, dangerous snakes and animals and their features are given. Algorithms of actions at poisonings and bites and recommendations for the prevention of these situations are offered.

Keywords: plant and berry poisoning, mushroom poisoning, snake bite, wild animal bite.

Вступ. У сучасному ритмі життя людина дуже швидко втомлюється від сірих пейзажів міста та забрудненого повітря, віддаючи перевагу відпочинку на природі. Восени ліс стає магнітом для відпочивальників: хтось виходить на «тихе полювання», дехто влаштовує пікніки або ж просто гуляє стежками поміж дерев, насолоджуючись чистим повітрям. Усе це має неабияку користь для організму, загартовує перед настанням холодів та допомагає у подоланні стресових станів. Наприклад, за результатами соціального опитування, близько 65 % студентів відзначили значне покращення емоційного та психологічного станів після прогулянки лісом [1].

Однак ліс – це місце, де людину може очікувати велика кількість різноманітних небезпек, зокрема:

- отруйні змій;
- дикі тварини;
- отруйні гриби, ягоди, рослини.

Аналіз стану питання. Вищенаведені небезпеки не є вигадкою. Кожного року у ЗМІ з'являються статті про отруєння або укуси змій. У більшості випадків це трапляється через неувважність людей, нехтування звичайними правилами безпеки. Не варто виключати й людський фактор – коли до кошика потрапляє отруйний гриб, який хтось до вас свідомо зрізав та залишив.

Мета роботи: розглянути основні небезпеки, на які людина може наражатися під час збору грибів, та запропонувати шляхи їх уникнення.

Методики, матеріали і результати досліджень. Усі наведені небезпеки відносяться до біологічних: флора, фауна і патогенні мікроорганізми, при взаємодії з якими, людина може отримати негативні наслідки або померти [2].

До небезпечної флори відносять отруйні рослини, ягоди і гриби. На території України росте близько 300 різних видів отруйних рослин. Найбільша

частка випадків отруєнь рослинами та ягодами припадає на літню пору. Подібні отруєння виникають переважно в дітей. Також часто трапляються такі отруєння у разі самолікування різними відварами та настоями з самостійно зібраних рослин [3].

Під час збору грибів є висока вірогідність натрапити на таких представників небезпечної флори: вовчі ягоди, борщівник, блекота чорна, беладона звичайна. Ці рослини та ягоди у більшості містять алкалоїди, які чинять негативний вплив на нервову систему та шлунково-кишковий тракт, також можуть вражати шкіру, як у випадку з борщівником.

Також велику небезпеку приховують у собі гриби. Їх існує 4 види: їстівні, умовно їстівні, неїстівні, отруйні. Під час їх збору і споживання потрібно пам'ятати, що є багато отруйних грибів, які дуже схожі на їстівні, однак є небезпечними для організму людини [4]. Найбільш характерні ознаки отруйних грибів: циліндрична ніжка з потовщенням; пластинчастий низ шляпки; яскраве забарвлення; цяточки на шляпці. На території України є наступні види отруйних грибів: бліда поганка, дощовик, мухомор, сатанинський гриб, хрящ-молочник. Окрему увагу приділяють псилоцибіновим грибам, які зовні схожі на поганки, однак не є отруйними, а лише викликають галюцинації. Для уникнення випадків отруєнь грибами МОЗ України радить уникати вживання у їжу лісових грибів, замінивши їх штучно вирощеними (шампіньйони).

Основними ознаками отруєння ягодами, рослинами чи грибами є нудота, блювання, діарея, втрата свідомості, задуха, підвищення температури тіла, галюцинації. При перших ознаках отруєння необхідно відразу звертатися до лікарні. У якості першої допомоги виконують промивання шлунку водою, дають потерпілому багато рідини (підсоленої води) та сорбенти. Для уникнення отруєнь необхідно керуватися такими правилами: ніколи не брати до рук та не споживати у їжу невідомі рослини, гриби та ягоди; не купувати гриби на ринках; не займатися самолікуванням різними відварами та настоями.

В українських лісах є чотири родини отруйних змій, однак найнебезпечнішою є гадюка звичайна (*Vipera berus* Laur). Ця змія має довжину тіла близько 0,5 метра, голова за формою нагадує трикутник, забарвлення зазвичай сіре чи коричневе, хоча трапляються особини повністю чорного кольору, на тілі є характерний візерунок у вигляді зигзагу [5]. Завдяки своєму забарвленню вона легко маскується у траві, чагарниках та на камінні. Зазвичай змія нападає тільки у випадках, коли людина наступає на неї, чіпає руками або палицею, йде за нею.

Специфічністю зміїного укусу є те, що отрута надзвичайно швидко розноситься по організму кровоносною та лімфатичною системами. На місці укусу зазвичай виникає набряк, може змінитися колір шкірних покривів, з'явитися слабкий біль. Головними симптомами такого отруєння є головний біль, різке зниження тиску, задуха, запаморочення та втрата свідомості. У випадку укусу змії необхідно зменшити тиск одягу на вражену ділянку, накладати на місце укусу знезаражуючу пов'язку, дати потерпілому багато води та звернутися до лікаря. Для попередження такої ситуації треба одягати одяг,

що повністю закриває тіло, перевіряти місця збору грибів постукуванням, якщо це пеньки чи стовбури дерев.

Під час збору грибів є шанс натрапити на диких тварин: вовків, лисиць, кабанів, лосів, ведмедів. Тому слід дотримуватися певних правил:

- говорити голосно, що це попередить тварин про прихід людей;
- недоїдки краще спалювати, щоб не приваблювати тварин;
- пересуватися групами, а не поодиночці;
- якщо побачили ведмежат, ні в якому разі не підходьте до них, краще негайно залишити це місце;
- якщо зустрічі з твариною, все ж-таки не вдалося уникнути, не повертайтеся до неї спиною, адже тварини розцінюють це як сигнал до нападу.

При укусі дикої тварини необхідно промити рану мильною водою або розчином спирту та відразу звернутися до лікарні за вакциною від сказу.

Висновки. Основними небезпеками під час збору грибів є отруєння рослинами, грибами, ягодами, укуси змій та зустріч з дикими тваринами. Головним правилом поведінки у лісі – є уважність та обережність. Ніколи не чіпайте руками та не вживайте у їжу незнайомі вам рослини, ягоди, гриби, та не купуйте їх на ринках. У випадку поганого самопочуття відразу звертайтеся до лікаря. Для уникнення укусів змій та тварин керуйтеся правилом, що тварина майже ніколи не нападає першою. Відтак не чіпайте їх, адже вони бояться людей не менше, ніж люди їх. І пам'ятайте, що дикі тварини – переносники сказу, тому у разі укусу терміново звертайтеся до лікарні за вакцинацією.

Науковий керівник: Землянська О. В., ст. викл. (каф. ОППЦБ КПІ ім. Ігоря Сікорського)

Література

1. Кузьмина О. И., Олухов М. В. Роль прогулок в лесу в улучшении психофизического состояния студента. Современные здоровьесберегающие технологии. 2017. №4. С. 100-103.

2. Безпека життєдіяльності та цивільний захист: конспект лекцій [Електронний ресурс]: навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра за спеціальностями 051-«Економіка», 073-«Менеджмент», 075-«Маркетинг» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: О. І. Полукаров. – Електронні текстові дані (1 файл: 1,20 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 148 с.

3. Крецул Н. І., Джуран В. М. Знання про синантропні отруйні рослини – одна з основ запобігання біологічної небезпеки. Молодий вчений. 2017. № 9.1. С. 101-104.

4. Говорун В. Д., Тимошук О. О. Гриби Хмельниччини: навч. посіб. Хмельницький. 2014. 176 с.

5. Маляр-Газда Н. М. Гемодинамічні параметри кровоплину та динаміка інтоксикаційного синдрому у пацієнтів після укусу отруйних змій. Науковий вісник Ужгородського університету. 2014. №2. С. 17-20.